

کوثر، نسل پربرکت فاطمه علیها السلام

عبدالکریم پاکسینیا
مرکز فرهنگ و معارف قرآن

«إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ * فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَر * إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ»

یکی از خصوصیات ممتاز حضرت فاطمه علیها السلام دارا بودن صفت کوثر است. بسیاری از مفسران قرآن در تفسیر سوره کوثر یکی از معانی کوثر را نسل پربرکت و ماندگار فاطمه علیها السلام دانسته‌اند. که در طول تاریخ مردم، از رهبران شایسته، علمای فرزانه و شخصیت‌های ممتاز از این نسل پاک بهره‌ها می‌برند. علامه طباطبایی می‌فرماید: عبارات این سوره و قرائن و دلالات آن روشن می‌کند که مقصود از کوثر فرزندان و ذریه‌های حضرت زهرا علیها السلام است. و این سوره یکی از معجزات قرآن در عرصه پیشگویی و آگاهی‌های غیبی است. زیرا اگر به دقت بنگریم متوجه خواهیم شد که هیچ نسلی به اندازه نسل فاطمه علیها السلام در طول تاریخ، اصیل، ریشه‌دار، ماندگار و فراوان نبوده است. با آن همه مشکلاتی که برایشان پیش آوردند و اعمال فشار و اختناق و سرکوب که در مورد فرزندان حضرت فاطمه توسط خلفای ستمگر انجام شد باز هم آمار فرزندان حضرت زهرا علیها السلام از همه نسل‌های بشر در عالم بیشتر است.

فخررازی مفسر بزرگ اهل سنت نیز در مورد یکی از معانی کوثر می‌گوید: منظور از کوثر فرزندان پیامبر صلی الله علیه و آله (از طریق حضرت فاطمه علیها السلام) است. زیرا این سوره در رد کسان نازل شده است که پیامبر صلی الله علیه و آله را به خاطر نداشتن فرزند مورد طعن و شماتت قرار می‌دادند به این جهت معنای آیه این است که خداوند برای تو فرزندان و نسلی عنایت می‌کند که در طول تاریخ جاویدان خواهند ماند. وقتی به تاریخ پرفراز و نشیب اسلام نگاه می‌کنیم می‌بینیم افراد زیادی از نسل پیامبر صلی الله علیه و آله به شهادت رسیده‌اند اما جهان همچنان شاهد افزایش نسل پیامبر از

طریق حضرت فاطمه است. و چه تعداد از آنان از بزرگان و متفکرین جهان بشریت هستند کسانی همانند امام

باقر علیه السلام، امام صادق علیه السلام، امام کاظم علیه السلام، امام رضا علیه السلام و محمد نفس زکیه در میان آنان هستند.^۱

در هر صورت نسل پربرکت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از طریق فاطمه علیها السلام یکی از مهم ترین معجزات قرآن و جلوه ای از

اعجاز اهل بیت است. نسل پربرکتی که چهره های درخشان آنان در سر تا سرگیتی می درخشند و عطر دل انگیز

علم و تقوی و نیکی را به حق جویان عالم هدیه می دهند. و در مقابل تمام کسانی که به فرزندان حضرت فاطمه

آزار رسانده و به قتل و کشتار آنان پرداخته اند همگی نابود شده و هیچ گونه اثری از آنان دیده نمی شود. و این

همان تفسیر «إِنَّ شَأْنَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ» است.

جایگاه امام زادگان

در کشورهای اسلامی بویژه کشور ایران که از صدر اسلام مأمّن و پناهگاه فرزندان فاطمه علیها السلام در عصرهای

خفقان بوده است در هر نقطه ای یکی از نوادگان حضرت فاطمه آرمیده که محل آرامش و کانون اجتماع

شیفتگان آل محمد صلی الله علیه و آله است. این امام زادگان چنان عظمت و ابهت دارند که بهترین و پاک ترین نقطه هر شهر و

دیاری محسوب می شوند. گرفتاران، افسرده دلان، بیماران و حاجتمندان با هزاران امید و آرزو به این مکان های

مقدس گام نهاده و روح و جان خود را صفا می بخشند و این تفسیر کوثر است که خداوند متعال فاطمه علیها السلام و

نسل فاطمه را برای پیامبر صلی الله علیه و آله و امت او خیر کثیر و منشأ برکات قرار داده و هدیه نموده است.

فضائل فرزندان فاطمه

در مورد فضائل فرزندان حضرت فاطمه علیها السلام روایات فراوانی وجود دارد که ما فقط به نقل چند روایت از

رسول خدا صلی الله علیه و آله اکتفا می کنیم:

۱- امام سجاد علیه السلام می فرماید: در همان سالی که امام حسن علیه السلام به شهادت رسید من کودک بودم و به دنبال

۱. تفسیر کبیر، ج ۳۲، ص ۱۲۴.

عمویم امام حسن علیه السلام و پدرم امام حسین علیه السلام در کوچه های مدینه می رفتیم. جابر بن عبدالله انصاری و انس بن مالک انصاری در میان جمعی از مهاجر و انصار با آن بزرگوار برخورد کردند. جابر بی اختیار خود را به دست و پای آن دو فرزند فاطمه علیها السلام انداخته و غرق بوسه ساخت. مردی از بنی مروان به جابر اعتراض کرد که تو با این کهن سالی و مصاحبت پیامبر صلی الله علیه و آله این گونه عمل می کنی؟! جابر گفت. اگر آن اندازه که من از فضیلت و موقعیت آنان می دانم تو نیز می دانستی بر خاک قدم هایشان بوسه می زدی! بعد از رفتن حسن علیه السلام، جابر به جمع حاضر گفت: روزی در نزد پیامبر صلی الله علیه و آله سخن از عظمت این فرزندان فاطمه به میان آمد و رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند بزرگ وقتی که خواست مرا بیافریند، نطفه مرا در صلب پدرم آدم قرار داد و دائماً آن را از صلبی پاک به رحمی پاکیزه منتقل کرد تا نوح و ابراهیم و عبدالمطلب. هرگز از آلودگی های جاهلیت چیزی به من نرسید، در نهایت آن نطفه دو بخش شد؛ یک قسمت در صلب عبدالله (پدرم) و قسمتی دیگر در صلب ابوطالب (عمویم) نهاده شد. از آن نطفه پاک و نورانی عبدالله، مرا به وجود آورد که خاتم پیامبران و از ابوطالب، علی علیه السلام به وجود آمد که وصی آخرین پیامبر صلی الله علیه و آله است. نطفه من و علی جمع شدند و حسن و حسین پدید آمدند که آخرین سبط پیامبران هستند و خداوند نسل مرا از آن دو (از طریق علی و فاطمه علیها السلام) تداوم بخشید. از نسل حسین علیه السلام نیز در آخر الزمان مهدی علیه السلام بپاخیزد که شهرها و سرزمین های کفار را فتح کند و زمین را بعد از آنکه از ظلم و جور پر شده، از عدل و داد پر کند، حسن و حسین پاک و مطهر و سرور جوانان اهل بهشتند خوشا به حال کسی که آن دو و پدر و مادرش را دوست بدارند و بدایه حال کسی که با آنان دشمنی و کینه ورزی کند.^۱

رسول اعظم اسلام صلی الله علیه و آله در توضیح و تبیین آیه «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى»^۲ ای پیامبر! بگو من هیچ پاداشی از شما در مورد رسالت نمی خواهم جز دوست داشتن اهل بیتم.» می فرماید: خداوند متعال ذریه هر پیامبری را از نسل و صلب خود او قرار داد اما ذریه مرا از صلب من و صلب علی بن ابی طالب مقرر نمود. در

۱. شمسی / ۲۳.

۲. بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۴۶.

میان مردم فرزندان هر دختری را به پدرشان منتسب می‌کنند ولی فرزندان فاطمه منسوب به من هستند.^۱
پیامبر ﷺ گاهی می‌فرمود: فاطمه پاکدامن است و خدا نیز آتش جهنم را بر فرزندان و نسل او حرام کرده
است.^۲

نژاد پاک و پوتر

در مورد عظمت نسل پیامبر ﷺ که از طریق حضرت فاطمه تداوم یافته است روایات فراوانی به چشم
می‌خورد و علاوه بر وجود مقدس رسول خدا ﷺ امامان معصوم نیز به فضائل نسل فاطمه ﷺ در مناسبت‌های
مختلف پرداخته‌اند. امام رضا ﷺ در ملاقات حسین بن خالد به او فرمود: «نگاه کردن به فرزندان و ذریه‌های ما
عبادت است.» از امام سؤال شد: ای پسر رسول خدا ﷺ آیا نگاه به امامان اهل بیت که از شما خانواده هستند
عبادت است یا نگاه به تمام کسانی که از نسل رسول خدا ﷺ به وجود آمده‌اند؟ امام رضا ﷺ فرمود: بلکه نگاه
به تمامی ذریه‌های پیامبر اکرم ﷺ عبادت محسوب می‌شود.^۳

خداوند متعال به احترام رسول خدا ﷺ و فاطمه زهرا ﷺ مقام ویژه‌ای برای فرزندان آن حضرت قرار داده که
از جمله آن تخصیص نصف خمس به سادات است. همچنین رسول خدا نسبت به اکرام فرزندان فاطمه فرمود:
«فرزندان مرا گرامی بدارید و آداب و سنت‌هایم را خوب یاد بگیرید.»^۴ و در روایتی دیگر فرمود: فرزندانم را
دوست بدارید نیکان و صالحین را برای خدا و با بدانشان نیز به خاطر من خوشرفتاری کنید. احترام فرزندانم
همانند احترام من است.^۵

با توجه به این روایات فرزندان حضرت رسول ﷺ که همه از نسل فاطمه زهرا ﷺ می‌باشند مورد توجه و
عنایت خدا و رسول خدا ﷺ هستند البته به شرط اینکه مقام خود را حفظ کرده و مایه افتخار آن حضرت باشند.

۱. میزان الاعتدال، ج ۲، ص ۱۵۸ مناقب آل ابی طالب، ج ۳، ص ۱۵۸.

۲. اعیان الشیعه، ج ۷، ص ۱۲۹.

۳. امالی شیخ صدوق، ص ۳۶۹. البته در کتاب عیون اخبار الرضا در آخر سخن امام آمده است که نظر به ذریه‌های پیامبر عبادت است تا زمانی که
خود را به گناه نیالیند و از راه پیامبر جدا نشوند. عیون اخبار الرضا ﷺ، ج ۱، ص ۵۵.

۴. مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۳۷۶.

۵. همان.

در اینجا به برخی از بزرگان و شخصیت‌های والا مقامی که مصداق کوثر و نسل فاطمه زهرا علیها السلام هستند و در طول تاریخ همانند آفتاب درخشان به محافل تاریخ و ظلمانی، روشنائی بخشیده‌اند و امروزه نیز ما از نتایج زحمات و برکات وجودشان بهره می‌بریم اشاره می‌کنیم: افزون بر وجود یازده امام معصوم که افتخار جهان بشریت و مایه هدایت انسان‌های جهان هستی می‌باشند. بویژه وجود حضرت مهدی علیه السلام که همواره به مادرش فاطمه زهرا علیها السلام افتخار کرده و می‌فرماید: فی ابنة رسول الله لی اسوة حسنة؛^۱ دختر رسول خدا صلی الله علیه و آله برای من الگوی نیکو و شایسته است و جهان هستی مدیون وجود آن گرامی بوده و خواهد بود.

و همچنین فرزندان و نوادگان ائمه اطهار چه در زمان خود و چه بعد از عصر ائمه و چه در حال زنده بودن و یا بعد از مرگشان همه و همه افتخار جهان اسلام و مایه خیر و برکت برای عالمیان بوده‌اند ستارگانی همچون: سیدرضی، سید مرتضی، سید بن طاووس، سید نعمت الله جزائری، سید بحر العلوم، سید محمد کاظم یزدی، میرزای شیرازی، سید جمال الدین اسدآبادی، سید حسن مدرس، سید شرف الدین عاملی، آیه الله بروجردی، سید محسن امین، سید ابوالحسن اصفهانی، علامه طباطبائی، آیه الله خوئی، سید محمد باقر صدر، آیه الله مرعشی، حضرت امام خمینی، حضرت آیه الله خامنه‌ای، و صدها عالم، دانشمند، فقیه، شاعر، حاکم و سیاستمدار اندیشمند از سادات، همه از برکات وجودی حضرت زهرا علیها السلام هستند که عالم هستی از وجودشان بهره‌مند است.

۱. النبیة شیخ طوسی، ص ۲۸۵.